

Μάθημα ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΕΣ ΣΥΝΘΕΣΕΙΣ ΜΙΚΡΗΣ ΚΛΙΜΑΚΑΣ*Υποχρεωτικό μάθημα Ζ02ΥΠ – 4 ώρες διδασκαλίας – 6 ECTS – eCLASS: 422406***Ακαδ. Έτος 2026-2027 – 7^ο Εξάμηνο**

Διδάσκοντες:

Πάνος Εξαρχόπουλος, *Επίκ. Καθηγητής Δ.Π.Θ. – συντονιστής, Τμήμα Α*Ελένη Αμερικάνου, *Καθηγήτρια Δ.Π.Θ. – Τμήμα Β*Ιωάννης Τσουκαλάς, *Συμβ. Διδ. με Απόκτ. Ακαδ. Εμπειρίας***ΘΕΜΑ: α) «ΦΑΝΤΑΣΤΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ»****β) ΧΩΡΟΣ ΠΟΛΛΑΠΛΩΝ ΧΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΣΗΜΑΝΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΤΜΗΜΑ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ Δ.Π.Θ. ΣΤΗΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥΠΟΛΗ ΤΗΣ ΞΑΝΘΗΣ****1. ΓΕΝΙΚΑ**

Στόχος του μαθήματος είναι η προσέγγιση και εμβάθυνση στη χωρική και αρχιτεκτονική λεπτομέρεια, έτσι ώστε να καταδειχτεί η καθοριστική συμβολή της στην απόδοση του επιζητούμενου χαρακτήρα κάθε πρότασης για τον χώρο, που, εν τέλει, δίνει υπόσταση στην αρχιτεκτονική σύλληψη και δημιουργία.

Μέσω της λεπτομερούς σχεδιαστικής διερεύνησης των στοιχείων που συγκροτούν και δίνουν ταυτότητα στον αρχιτεκτονικό χώρο –και πάντα σε συνάρτηση με τις πρωταρχικές συνθετικές επιλογές–, επιδιώκεται η εξοικείωση των φοιτητών/τριών με ένα μεγάλο φάσμα κρίσιμων ζητημάτων, όπως: η γόνιμη σύζευξη κλειστών και υπαίθριων/ημιυπαίθριων χώρων, η σχηματοποίηση του αρχιτεκτονικού χώρου και η αντιληπτικότητα χώρων και επιφανειών, τα υλικά και οι ιδιότητές τους (είδος, χρήση, υφή, χρώμα, επεξεργασία κ.λπ.), η σχέση κατασκευαστικής δομής και μορφολογικής επεξεργασίας, η σημασία και επίλυση της κατασκευαστικής λεπτομέρειας, η συμβολική έκφραση και ο «επικοινωνιακός» χαρακτήρας των κατασκευών κ.ά.

2. ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΜΕΛΕΤΗΣ

Προτείνονται δύο εργασίες προς εκπόνηση. Οι εργασίες αυτές αποβλέπουν –η κάθε μια από την πλευρά της και με βάση τις απαιτήσεις της– στην ενεργοποίηση της προσωπικής φαντασίας, στην εξοικείωση με την κλίμακα και τη «λογική» της αρχιτεκτονικής λεπτομέρειας, στην κατανόηση του ρόλου και της αξίας της κατασκευαστικής λεπτομέρειας όσον αφορά στη συνδρομή της στην απόδοση του επιθυμητού αρχιτεκτονικού χαρακτήρα καθώς και στη διερεύνηση θεμάτων οπτικής επικοινωνίας των κατασκευών.

[α] «Φανταστικός Χώρος»

Η εργασία αυτή έχει σκοπό να «προκαλέσει» τους/τις φοιτητές/τριες στο να συλλάβουν και να αποδώσουν, με τη μέγιστη δυνατή ελευθερία, ιδέες και διαθέσεις για μια ιδεατή, φανταστική

χωρική κατασκευή, έναν «φανταστικό» αρχιτεκτονικό χώρο. Με αφετηρία τη φαντασία, προσωπικές σκέψεις, εμπειρίες, προδιαθέσεις και συνειρμούς ή εντυπώσεις και μνήμες από πραγματικούς χώρους και περιβάλλοντα, επιζητείται η ελεύθερη ανίχνευση και απεικόνιση χωρικών ιδεών, απεξαρτημένων από κάθε περιορισμό ή συνθήκη περιβάλλουσας πραγματικότητας.

Εντελώς ενδεικτικά και υποβοηθητικά, η σύλληψη μπορεί να εκπηγάξει από τις παρακάτω έννοιες ή δίπολα εννοιών, αυτόνομα ή/και συνδυαστικά:

• Κινητικότητα / Αδράνεια	• Χωροκάναβος
• Ισορροπία / Αιώρηση	• Ορθογώνιο / Καμπυλόσχημο
• Ανύψωση / Βύθιση	• Κοιλότητα / Προεξοχή
• Ρυθμός	• Μεταβλητότητα
• Αναδίπλωση	• Αυτονομία / Επανάληψη
• Έδραση / Ανάρτηση	• Διαμπερότητα
• Εκτατότητα	• Διαφάνεια / Αδιαφάνεια
• Ατέρμον	• Πειθαρχία / Ελευθερία
• Κυτταρικό	• Εποπτεία

Η εργασία αυτή, καθώς είναι απαλλαγμένη από δεσμεύσεις και περιορισμούς που οι συνθήκες και απαιτήσεις της πραγματικότητας επιβάλλουν στον σχεδιασμό (θέση, χρήση, μέγεθος, κοινωνικές συνθήκες, κόστος κ.λπ.), θα οδηγήσει σε ιδέες αποσπασματικές, αφαιρετικές και, γιατί όχι, αινιγματικές. Ταυτόχρονα, όμως, παρέχει –στον μέγιστο βαθμό– τη δυνατότητα απελευθέρωσης ποικιλίας προσεγγίσεων και μεγάλου εύρους δημιουργικής εκφραστικότητας, φτάνοντας, ακόμα, και στα όρια του «εικαστικού γεγονότος». Επομένως, πρόκειται για μια «άσκηση» καθαρά προσωπική, που, ενδεχομένως, αποκαλύψει συνειδητές ή ασυνειδητές επιθυμίες σε σχέση με τον αρχιτεκτονικό χώρο, νύξεις των οποίων θα μπορούσαν, ενδεχομένως, να εγγραφούν στο συνθετικό θέμα που ακολουθεί.

Τελικό ζητούμενο είναι η δισδιάστατη απεικόνιση (σε μέγεθος $\geq A3$) των παραπάνω φανταστικών ιδεών, με όποιο μέσο και τεχνοτροπία προτιμήσει ο/η καθένας/μία (μολύβι, κάρβουνο, μελάνι, χρώμα, κολάζ, χρήση Η/Υ, σύνθετες τεχνικές κ.λπ.). Η κατασκευή τρισδιάστατου προτύπου (μακέτα) είναι προαιρετική και συμπληρωματική.

*Η εργασία είναι **ατομική** και θα παραδοθεί στις **5-11-2026**.*

[β] Χώρος πολλαπλών χρήσεων και κατασκευή σήμανσης για το Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών Δ.Π.Θ. στην Πανεπιστημιούπολη της Ξάνθης

Η δεύτερη εργασία έχει καθαρά συνθετικό χαρακτήρα και αφορά στη μελέτη ενός χώρου πολλαπλών χρήσεων και, παράλληλα, μιας κατασκευής σήμανσης, προβολής και πληροφόρησης, με σκοπό την ανάδειξη της παρουσίας και δραστηριότητας του Τμήματός μας.

Ο **χώρος πολλαπλών χρήσεων**, ωφέλιμης επιφάνειας 150 μ² και διατεταγμένος σε μία ή δυο βασικές στάθμες (ισόγειο και όροφος/πατάρι), θα έχει αυτόνομη λειτουργία και θα χρησιμοποιείται για την πραγματοποίηση εκθέσεων (φοιτητικές εργασίες μαθημάτων, διπλωματικές εργασίες, άλλες οργανωμένες αρχιτεκτονικές εκθέσεις) και εκπαιδευτικών δράσεων / εκδηλώσεων (workshops, ομιλίες κ.ά.). Θα συμπληρώνεται με τους απαραίτητους ημιυπαίθριους και υπαίθριους χώρους (για έκθεση, εκδηλώσεις, καθιστικό) καθώς και χώρους υγιεινής (1 ανδρών, 1 γυναικών, 1 ΑμεΑ) και αποθήκη εξοπλισμού 20 μ².

Η **κατασκευή σήμανσης** θα μελετηθεί ως ανεξάρτητο, αυτοτελές, «περίοπτο αντικείμενο». Βασικός προορισμός της είναι η σήμανση του υφιστάμενου κτιρίου τού Τμήματος –και, βέβαια, του εκθεσιακού χώρου– από απόσταση και η πληροφόρηση σχετικά με τρέχουσες και προγραμματιζόμενες εκδηλώσεις ή εκπαιδευτικές δράσεις. Για τον σκοπό αυτό, μπορεί ενδεικτικά να είναι εξοπλισμένη με:

- Ονομασία / λογότυπο του Τμήματος
- Θέσεις για ανάρτηση αφισών και μπάνερ πληροφόρησης
- Οθόνες (σύστημα προβολής) / Μεγάφωνα (σύστημα αναπαραγωγής ήχου).
- Φωτισμός (της ίδιας της κατασκευής ή/και του άμεσα περιβάλλοντα χώρου).
- Ρολόι, ανεμοδείκτης, ένδειξη θερμοκρασίας/υγρασίας κ.ά.
- Παρατηρητήριο

Η όλη κατασκευή προβλέπεται να τοποθετηθεί μέσα στον χώρο της Πανεπιστημιούπολης, κοντά στο υφιστάμενο κτίριο του Τμήματος, και συγκεκριμένα στον ελεύθερο χώρο που σχηματίζεται στη συμβολή των **Δρόμων Α και Β**, όπως σημειώνεται στη σχετική αεροφωτογραφία. Οι δρόμοι έχουν **πλάτος οδοστρώματος 7.00 μ.** και **πλάτος πεζοδρομίων 1.60 μ.** Το φυσικό έδαφος θεωρείται οριζόντιο. Η κατασκευή θα συνδέεται με τους Δρόμους Α και Β μέσω διαμορφωμένων προσβάσεων πεζών και, ενδεχομένως, οχημάτων τροφοδοσίας. Επισημαίνεται ότι όλοι οι χώροι του συγκροτήματος (κλειστοί και ανοιχτοί) θα είναι προσβάσιμοι από ΑμεΑ.

Το περίγραμμα του «οικοπέδου» μελέτης, όπως σημειώνεται στην αεροφωτογραφία, είναι **ενδεικτικό**. Τα τελικά όρια του απαραίτητου ελεύθερου χώρου εντός των οποίων αναπτύσσεται η όλη σύνθεση, θα προσδιορισθούν από την κάθε φοιτητική ομάδα, ανάλογα με το εύρος της πρότασής της. Εξυπακούεται ότι η διαμόρφωση του ελεύθερου αυτού χώρου («οικοπέδου»), στο σύνολό του, συμπεριλαμβάνεται στο αντικείμενο του θέματος.

Η επιλογή της θέσης, το μέγεθος, ο βαθμός αλληλεξάρτησης χώρου πολλαπλών χρήσεων και κατασκευής σήμανσης, το σύστημα κατασκευής, η μορφολογική επεξεργασία του κελύφους, το «ύφος» του εσωτερικού χώρου κ.λπ. συνιστούν κρίσιμα ζητήματα προς διερεύνηση. Τέλος, η συσχέτιση της συνθετικής ιδέας με βασικές έννοιες, διατάξεις, νοηματοδοτήσεις της αρχιτεκτονικής καθώς και η γόνιμη συνέργεια των οικοδομικοτεχνικών επιλογών με στοιχεία οπτικής επικοινωνίας (γραφιστικού / εικαστικού χαρακτήρα) αποτελούν κεντρικά ζητούμενα, καθοριστικά της ειδικής φύσης του θέματος.

Στοιχεία παράδοσης (τα σχέδια σε ρολλό)

- Κατόψεις, όψεις, τομές, σε κλίμακα 1:50 ή 1:100, ανάλογα με τη συνολική έκταση της κάθε φοιτητικής πρότασης.
Σχεδιασμένα γραμμικά με το χέρι (με μολύβι ή μελάνι) ή με ψηφιακή σχεδίαση, με απεικόνιση των προτεινόμενων υλικών. Μπορούν να χρησιμοποιηθούν σκίες, τόνοι ή χρώμα.
- Σχέδια λεπτομερειών, σε κλίμακες 1:20 έως 1:5, επιλεγμένων κατασκευαστικών στοιχείων ή ειδικών κατασκευών, που αναδεικνύουν το ύφος και προσδίδουν ταυτότητα στην πρόταση (π.χ. υλικά όψεων, επενδύσεις-επικαλύψεις, σκάλες, κιγκλιδώματα, πέργκολες, ψευδοροφές, σταθερή ή κινητή επίπλωση, ειδικά στοιχεία εξοπλισμού κ.λπ.).
Σχεδιασμένα όπως παραπάνω.
- Προοπτικές ή αξονομετρικές απόψεις, εσωτερικές/εξωτερικές, συνολικές/τοπικές.
Με οποιοδήποτε μέσο έκφρασης (γραμμικό σχέδιο, σκίτσο, κολάζ, φωτορεαλισμός κ.λπ.).
- Μακέτα, σε κλίμακα 1:50 ή 1:100, ανάλογα με το μέγεθος της κάθε πρότασης.

Η εργασία είναι ομαδική (**τριμελείς και τετραμελείς ομάδες**) και θα παραδοθεί κατά την Εξεταστική Περίοδο Φεβρουαρίου, στην ημερομηνία που θα καθοριστεί.

4. ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ

Ο τελικός βαθμός θα προκύψει από την αξιολόγηση των εργασιών, ως εξής:

- [α] «Φανταστικός Χώρος» 20 %
[β] Χώρος πολλαπλών χρήσεων και κατασκευή σήμανσης 80 %

5. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- Ο εργαστηριακός χαρακτήρας του μαθήματος προϋποθέτει τη συστηματική παρουσία και εργασία όλων των φοιτητών/τριών στην αίθουσα διδασκαλίας.
- Κατά τη διάρκεια των μαθημάτων θα πραγματοποιούνται από τους διδάσκοντες τόσο διορθώσεις των συνθετικών θεμάτων όσο και θεματικές διαλέξεις / παρουσιάσεις.
- Κατά τη διάρκεια του εξαμήνου θα πραγματοποιηθεί **1 ενδιάμεση προπαράδοση-παρουσίαση** όλων των φοιτητικών προτάσεων για την [β] Εργασία, η οποία θα συνεκτιμηθεί στην τελική βαθμολογία.

ΑΕΡΟΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

- ➔ Η έκταση της περιοχής μελέτης που εμφανίζεται στην αεροφωτογραφία είναι ενδεικτική και θα καθορισθεί από κάθε φοιτητική ομάδα, ανάλογα με το εύρος της πρότασής της.
- ➔ Η γωνία που σχηματίζουν οι Δρόμοι Α και Β θα ληφθεί γραφικά από την αεροφωτογραφία.